

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

אמור

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כב
(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
„מכון לוי יצחק”
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שישים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

הרה"ת ר' אשר מנחם מענדל וזוגתו מרת רחל מנוחה שיחיו
ימיני

ולזכות בניהם

חיילי "צבאות השם" דובער ושלוש צבי שיחיו
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק,
ומתוך בריאות הנכונה, ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו
שגלוב

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

לקוטי ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. ספירת העומר – הכנה

לשבועות, ומצוה בפני עצמה

מצות ספירת העומר, שעליה נצטוינו בפרשתנו¹, וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם... עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום² מהוה, לדברי חלק מהמפרשים והפוסקים, הכנה לחג השבועות, זמן מתן תורתנו³. ובלשון החינוך⁴: "נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד בלבנו כעבד ישאף צל⁵ וימנה תמיד מתי יבא העת הנכסף אליו שיצא לחירות כי המניין מראה באדם כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא"⁶.

משמעות זו של ספירת העומר ניכרת גם בהלכה, כפי שמובא ענין זה על ידי מספר פוסקים⁶ כאחד הטעמים לכך שאין מברכים

(1) כג, ט"ז

(2) ראה מו"נ ח"ג פמ"ג. חינוך מצוה שו. מדרש ("הגדה") הובא בעיטור (סוף הלכות מצה ומרור), ונעתק בשו"ת הרשב"א (ח"ג סרפ"ד). ר"ן סוף פסחים. ועוד. וראה גם לבוש או"ח סתפ"ט סוס"א. אברבנאל פרשנו. וכן לפי המפרשים דלקמן הערה 5.

(3) שם.

(4) ערב לנוח ממלאכתו (איוב ז, ב ובמצו"ד). – ואולי גם ירמיה לבסוכות (העשויות לצל) הושבתי את בניי ביצ"מ.

(5) לפי מ"ש בהעיטור (הובא בשו"ת הרשב"א) שם ובר"ן שם בפירוש דברי המדרש הנ"ל ("מכאן קבעו חכמים לספירת העומר בזמן הזה"). שהרי עכשיו אין אנו מביאין לא קרבן ולא עומר אלא שאנו מחשבין יום לשמחת התורה כמו ישראל מנו באותה שעה – מוכן, שענין הנ"ל בספח"ע הוא בזמן הזה. אבל מדבר החינוך ועד"ז המו"נ (ושרא ספרים שבהערה 2) משמע שזהו שרש המצוה גם בזמן הבית. וראה גם דרשות מהראנ"ח (הנאות אמרי שפר) – ויניציאה, ש"צ (ועוד) – פרשתנו דרוש ב'.

(6) לבוש שם בטעם הב'. ובטעם הא' כתב, "משום שהספירה הוא משום צורך יו"ט (שבועות) ומכניגן אומן דרגל". ועד"ז בצורח המור פרשתנו עה"פ, ומוסיף "כדאמרינן בסוכה ובביעור חמץ". ובעקידה פרשתנו (שער ס"ו פ"ד – הובא במש"מ סתר"ט), שספירת הזמן מורה על

ב. ספירת העומר בסיום הסידור

לפי כל האמור לעיל על מהותה של ספירת העומר ניתן להבין מדוע קבע אדמו"ר הזקן את מקומה של ספירת העומר בסוף סידורו. ידוע הדיוק המרבי של הסדר שקבע אדמו"ר הזקן בכל ענינו, ובמיוחד ב"סדר תפילה"¹⁰,

הצער ההוה בהעדרו ועל התענוג המוקוו בהוויתו כמו בכל ספירות ימי הטמאים והטמאות ושבעה שבועות הרי"ז כדוגמת י' נקיים דאשה כו"א. "ולפי שהימים האלה לשלמי הבחינה הם ימי צער לפיכך לא קבעו לברך שהחינו בתחלת מספרם .. אמנם קבעוהו תיכף מלאה ימי הטוהר כו". וראה מטה משה שם.

(7) ראה שו"ע אדח"ז האו"ח סתפ"ט ס"ב. וש"נ. ולהעיר דאף שמשנים שם, "וכן עיקר", מ"מ מתחיל הסימן: מצות עשה מן התורה שיספור כל אחד כו' ואכ"מ. וראה לקו"ש חה"ש תנש"א הערה 56 (סה"ש תנש"א ח"א ע' 459 הערה 79).

(8) מנחות סה, ב. וראה פרש"י שם. שו"ע אדח"ז שם בריש הסימן. וראה הגסמן חק יעקב או"ח שם סק"ד.

(9) ראה שו"ע אדח"ז שם ר"ס תצד (משו"ת הריב"ש סי' צו). ראה לקו"ש ח"ג [המתורגם] ע' 257 ואילך. ח"ח [המתורגם] ע' 56 הערה 42.

(10) ראה הגהות כ"ק אדמו"ר (מהרש"ב) ג"ע (נדפסו בסידורי הוצאת קה"ת: סידור עם דא"ח (שכ, ד), תורה אור* (רלב, סע"א)) עד היכן הדברים מגיעים, שכותב שהצ"צ "דקדק שלא יה' שום שינוי מהסידור של רבינו הגדול ז"ל אף בדבר כזה שאינו נוגע לשום דבר בעצם הנוסחא [שלכן הג"ה הצ"צ ואדמו"ר ג"ע בהסידור, רצה ומודים כו' תמצא בשחרית", במקום שנדפס שם כל הנוסח דרצה ומודים כו']

(*) ראה לקמן ס"ה וש"נ.

(*) הוצאת ברקלין, תש"א (ע"י אגודת חסידי חב"ד), ושלזאחרי.

(*) בהעיטור וש"ת הרשב"א שם הובאו תיבות אלו ("בזמן הזה") בסיום דברי ההגדה. ובר"ן שם ליתא, אלא כתבו בפירושו, "כלומר בזמן הזה שאין אנו כו".

לפי סדר השנה: חנוכה, פורים, סדר קרבן פסח, הגדה של פסח, ולאחר מכן ספירת העומר.

אך כיון שאדמו"ר הזקן כתב את סידורו בהתאם לדעת הפוסקים להלכה, ויחד עם זאת בירר וליבן את הנוסח לפי כוונות האריז"ל¹⁸ (אם כי לא העתיק את הסודות והכוונות, כדי שהדברים יהיו שווים לכל נפש, גם למי שאינו מסוגל לכוון בפועל את הסודות¹⁶), הרי מובן, שגם הסדר בסידור אינו רק בהתאם לפשטות הענינים, אלא גם בהתאם לתוכן הענין הן בגללה והן בפנימיותו.

ולפי זה יש לומר, מכך שספירת העומר נקבעה בסיום ובחזרת הסידור, שמצות ספירת העומר מדגישה ביותר את מהותו של ענין התפילה, על פי הנגלה ועל פי הסוד, כדלהלן.

ויש לומר, שענין מיוחד זה של ספירת העומר הוא גם ב„חפצא“ של התפילה ושל ספירת העומר, וגם ב„גברא“, כפי שיוסבר להלן בהרחבה.

ג. התפילה – מעשה ומחשבה

מצות התפילה¹⁹ היא, כדברי הרמב"ם²⁰: „מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את ה' אלקיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו תפילה שנאמר ולעבדו בכל לבככם, אמרו

וגישואין באות אגב גררא דברכת המזון (והם ג"כ אינן תלויות בזמני השנה). ואכ"מ. (18) הסכמת כ"ק הרה"ק כו' מהרי"ל וצ"ל מיאנאוויטש (אחי אדה"ו) לסידור אדה"ו – נדפסה בסידור עם דא"ח – קה"ת – (שכנ, ב), תו"א (בהתחלתו), ועוד. (19) ובמק"א מדובר ע"ד ב' הביאורים א) דעיקר התפלה – תפילת העמידה (לקו"ת בלק עא, ג). ב) דעיקרה ק"ש ושאר התפלה הוא ביאור הק"ש נטוע (הקדמת אדה"ו לסדורו). (20) ריש הל' תפילה.

להסידור (נדפסו בסידור תורה אור ובהוצאת קהת) בסידור עם דא"ח שיח, א). משא"כ בסידור עם דא"ח שבאות לאחר ברכת נישואין. ואכ"מ. ובהגהות כ"ק אדמו"ר (מורה"ב) נ"ע שהקפיד על השינויים בסי' תורה אור ומנה כמה מהם (נ"ל הערה 10). ולא הוכיח השינויים בהסדר הנ"ל. ו"ל שבו לא שינה בסדור תו"א מסידור אדה"ו. וסידור עם דא"ח עיקר הכוונה ה' להו"ל את הדורשים דא"ח, וסדר הסידור טפל ולכן סימנו – בזה"ש. – וראה שער הכולל שם אות ח.

אשר מהותו היא „סדר תפילות מכל השנה“. ומובן, שסדר זה מדויק ביותר¹¹. הדיוק בסדר מודגש עוד יותר בהשוואה לסדר התפילות בסידור האריז"ל¹², והרי סידורו של אדמו"ר הזקן הוא „על-פי נוסח האריז"ל"¹³, כאשר רואים שסידורי האריז"ל אינם מסתיימים בספירת העומר¹⁴, אלא בכוונות של שמיני עצרת ושמחת תורה¹⁵.

בפשטות ניתן להסביר שהסיבה לכך שאדמו"ר הזקן שינה בסידורו מן הסדר של סידור האריז"ל, כי סידור אדמו"ר הזקן, כידוע, שווה לכל נפש, ואינו כסידור האריז"ל המיועד ליחידי סגולה. וכפי שידוע גם כן, שמסיבה זו לא שיבץ אדמו"ר הזקן בסידורו את כל הכוונות של האריז"ל בסידורו¹⁶.

לפיכך הסדר בסידור אדמו"ר הזקן הוא – תדיר קודם לשאינו תדיר. והמצוות של „אינו תדיר“, החלות אחת¹⁷ בשנה וכדומה מופיעות

ולפי" לא טוב עשה המו"ל הזה [=של סידור תורה אור] מה ששינה בענינים האלו בהסידור הזה בכמה מקומות כמו אשרי קודם ובלצ"ג וב"ש ופסוד"י בשחרית דשבת, וכן אשרי קודם מוסף וקוה ועלינו כו' וכדומה, דהגם שאינו נוגע בעצם הנוסח מ"ט אין לשנות וע"ד חייב אדם לומר בלשון רבו וגם שאפשר שיש בזה איזה כוונה כי גבהו דרכיו כו' .. בוודאי יש בזה כוונה מיוחדת". (11) ובמיוחד ע"פ מה שאמר הצ"צ, אשר „הי' לפניו ששים סדורים מנוסחאות שונות ומכולם בירר וליבן את הנוסחא שבסידור שלו" (בית רבי ח"א פכ"ו בהערה. וראה שם פ"י). (12) הר"ש מרשקוב – שנדפס לפני הדפסת סידור אדה"ו בשנת תקס"ג (נוסף ע"י שהי' בכת"י כמה שנים לפני"ו). ועד"ו בסידור האריז"ל קול יעקב. וראה בפרטיות בהקדמת שער הכולל ע"ד הסידורים ע"פ קבלת האריז"ל. וראה גם ע"ד סידור אדה"ו בהמובא בפתח דבר לסידור עם דא"ח (קה"ת תשכ"ה. תשל"א. תשמ"א). (13) כנוסח השער לסידור אדה"ו. (14) ועד"ו הוא בפע"ח ושער הכוונות, שאינם מסתיימים בעניני ספירת העומר (בפע"ח מסיים בשער הלולב, ובשער הכוונות בענין חנוכה ובענין פורים). (15) ופרטי המצות „מזוזה חלה שחיטה ביקור חולים" בסידור הר"ש מרשקוב, לכאורה הם כמו הנוסח, ולא חלק מהסידור. ועד"ו ה„מעשה רב" ו„סדר הנהגות ישראל" שבסוף סידור קול יעקב. (16) ראה שער הכולל שם. לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 128. (17) משא"כ מצות מילה (ופדיין הבן) וכיו"ב ש(אינם תלויים בזמני השנה) וזמן קיומם בדרך כלל הוא בבוקר, ונסדרו אחרי תפילת שחרית דחול*. וברכות אירוסין

(* כ"ה בסידור תורה אור. וכן מוכח מהגהות הצ"צ

לעילוי נשמת

ותיק וחסידי אי"א עוסק בצ"צ באמונה מסור ונתון לעשות צדקה וחסד בעל מעשים ומרץ ורב פעלים הרה"ח התמים ר' שניאור זלמן ע"ה בן הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד שגלוב

מקושר מאוד לכ"ק אדמו"ר מה"מ מליובאוויטש ממיסדי ומנהלי הארגון "פרי" לקרב את היהודים עולי רוסיה לאביהם שבשמים ולהכניסם בבריתו של אאע"ה המדריך והמשפיע שלהם ורבים השיב מעון הפיץ תורה ע"י שיעוריו הרבים ממנהלי ופעילי מבצע תפילין וכו' השקיע כוחות רבים לטובת שכונת המלך ולחיוזק כבוד רבני ליובאוויטש זכה להעמיד דורות חסידים ואנשי מעשה נפטר בשם טוב כ"א תמוז ה'תשס"ו ת' נ' צ' ב' ה'

הוספה

בשורת הגאולה

כד.

די הוראה דערפון בפשטות – בנוגע צו די פעולות וואס אידן דארפן טאן צו נאכמער ממהר זיין די גאולה:

אין צוגאב צו די פעולות אין חלקו בעולם, ביז בכל העולם, צו מגלה זיין ווי דער אויבערשטער איז אלופו של עולם אין דער וועלט און אין יעדער זאך אין וועלט, ובפרט דורך דעם וואס מ'נוצט אויס אלע עניני העולם „לשם שמים“ און אויף „דעהו“, אזוי אז יעדע זאך בעולם איז מגלה „כבודו“ של הקב"ה –

דארף אויך זיין א הוספה מיוחדת אין אולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – אין פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

און אויך – משפיע זיין אויף אנדערע אַרומ, דורך הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות.

(משיחות ש"פ אמור, כ' אייר תנש"א)

- 1) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טוש"ע או"ח סרל"א.
- 2) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטוש"ע שם.

ההוראה מזה בפשטות – בנוגע לפעולות שבנ"י צריכים לעשות בכדי למדה עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד בכל העולם. לגלות איך שהקב"ה הוא אלופו של עולם – בהעולם ובכל דבר בעולם, ובפרט ע"י שמשמשים בכל עניני העולם „לשם שמים“ ול"דעהו", כך שכל דבר בעולם מגלה „כבודו“ של הקב"ה –

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

וגם – להשפיע על אחרים סביבו, ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות.

היחוד של מצות התפילה הוא²⁸, שלמרות שחייבים לקיימה דוקא בדיבור²⁹, בכל זאת „מעשה“ מצות התפילה הוא „שיהא אדם מתחנן ומתפלל בכל יום“: כוונת המילה „מתחנן“ היא העבודה והרגש שבלב האדם, ולא העשיה או הדיבור.

אמנם יש מספר מצוות שנקבע בדין שהן „צריכות כוונה לצאת ידי חובה בעשיית אותה מצוה“, וכאשר חסרה הכוונה „לא יצא ידי חובתו מן התורה“³⁰, אך במצוות אלו המחשבה היא כוונת המצוה בלבד³¹, אך אין היא חלק מן המצוה עצמה³².

ואילו במצות התפילה³³ „הפצא“ של מעשה התפילה הוא „מתחנן ומתפלל“, כוונת הלב, וכלשון הרמב"ם בהמשך „ואחר כך שואל צרכיו“³⁴ שהוא צריך להם בבקשה ובתחינה.

(28 ראה גם בית אלקים להמב"ט שער התפלה פ"ג.
(29 ראה מג"א או"ח סי' קא סק"ב. שו"ע אדה"ז שם ס"ד. ובספרים המחלקים המצות לתלויות בראש כו'.
(30 שו"ע אדה"ז סי' ס שם. וש"נ. וראה שד"ח כללים מע' מ' כלל סא ואילך.)

(31 וראה לקו"ש [המתרגם] ח"ד ע' 106 ואילך.
(32 וראה שו"ע אדה"ז או"ח סתע"ה סכ"ח.
(33 בתניא פל"ח „תפלה או שאר ברכה בלא כוונה הן כגוף בלא נשמה“, וי"ל שכוונתו לכוונת „הפרטיות“ שבתפלה שבדומה לשאר ברכות ומצות, משא"כ הכוונה כללית (המבוארת בפנים). ובמיוחד הכוונה שבלעדיה התפלה בטלה (רמב"ם הל' תפלה פ"ד ה"ט). ראה לקמן הערה (36) וראה שו"ע אדה"ז סקפ"ה ס"ב. לקמן הערה 39.
(34 לכאורה וזה עיקר גדר מצות תפלה – בקשת צרכיו, משא"כ שבחו של הקב"ה ה"ז בעיקר הקדמה לתפילה. וכפשטות לשון הגמ' (ברכות לב, א. – שהביא הכס"מ לרמב"ם שם ה"ב) „לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואח"כ יתפלל“* (וראה בית אלקים שם פ"ב ועוד. וראה עקידה שער נח).

ולכאורה י"ל שהוא דיוק לשון הרמב"ם „ומגיד שבחו של הקב"ה ואחר כך שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחינה ואח"כ נותן שבח והודי' לה' על הטובה שהשפיע לו“, דשבחו של הקב"ה גרר (בעיקר) „ומגיד“, הגדה, משא"כ בקשת צרכיו ושלאח"י, הוא עבודה ורגש שבלב. וכן משמע בחינוך מצוה תלג: גם הרמב"ם ז"ל .. אבל מ"מ חייב התורה הוא להתחנן לא"ל בכל יום ולהודות לפניו כו' (ואינו מזכיר סידור שבחי בתחלה).

אבל בשו"ע אדה"ז סי' קפה סוס"ב „סידר שבחו של

(* בכס"מ שם הנתנית לשון הגמ' „ואח"כ ישאל צרכיו כו'“, אבל כנראה שדייק בלשונו „ישאל צרכיו“ במקום „יתפלל“ כדי לבאר מהו „יתפלל“ כמקור ללשון הרמב"ם „ואח"כ שואל צרכיו כו'“.

חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפילה“. ובמקום אחר²¹ מתאר הרמב"ן את מצות העשה „לעבוד את ה' בכל יום בתפילה“²².

אחד ההסברים בדרך הנגלה לכך שהתפילה היא עבודה שבלב ניתן להבין מלשון הרמב"ם עצמו²³ „חייב מצוה זו כך הוא שיהא אדם מתחנן ומתפלל בכל יום ומגיד שבחו של הקדוש ברוך הוא ואחר כך שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחינה ואחר כך נותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו“²⁴.

ההסבר לכך הוא: באופן כללי נחלקות המצוות לשני סוגים: מצוות שבמעשה – והן בעשיה כפשוטה בפועל ממש, כגון לבישת ציצית, הנחת תפילין וכדומה, והן בדיבור (מעשה וזרתא²⁵) כגון קריאת המגילה, סיפור יציאת מצרים וכדומה, שעיקר קיום המצוה הוא פעולת הדיבור והקריאה²⁶. ומצוות שהן חובות הלבבות כגון אהבת ה', יראת ה' וכדומה, שעיקר הוא הכוונה והרגש של האדם במחשבתו ובלבו²⁷.

(21 בכותרת להל' תפלה שם.
(22 ובסהמ"צ שלו מ"ע ה „שצינו לעבדו וכבר נכלל זה הציווי פעמים כו'“. אבל במנין המצות שבריש ספר היד כתב „להתפלל אליו שנאמר כו' ועבודה זו תפלה“. וראה כ"מ (ומגיד עוז) הל' תפלה שם.
(23 הל' תפלה שם ה"ב.
(24 בביתאור גדר התפלה לדעת הרמב"ם – ראה בארוכה במפרשי הרמב"ם שם.
(25 סנהדרין סה, א.
(26 בסיפור יצי"מ דליל פסח הרי למדו (מכילתא ס"פ בא. רמב"ם בסהמ"צ שלו מ"ע קנז. וראה גם הל' חמץ ומצה רפ"ז) מוהגדת לבנך דצ"ל הגדה וסיפור (ראה מנ"ח מצוה כא. ועוד)*, הרי מובן דגדר המצוה הוא (הגדה – דיבור. אבל ק"ש שאינה מצות עשי' אלא קבלת מ"ש ועול מצות שהוא דבר התלוי בכוונת הענין" (שו"ע אדה"ז או"ח סי' ס ס"ה), הרי גם ק"ש היא בכלל תפילה (אף שבפרט נחלקת לתפלת העמידה, ק"ש, ברכות ק"ש ועוד. וראה לעיל הערה 19), ופשיטא דהוא חלק מסידור תפלה (אף שנמנו כב' מצות במנין המצות). ולהעיר דהמצוה לקרות ק"ש פעמיים ביום למדים ממ"ש ודברת בס בשכבך ובקומך (סהמ"צ להרמב"ם (ובמנין המצות) מ"ע יו"ד) ולא כתפלה (העמידה) שלמדן (כנ"ל ברמב"ם) מועבדות כו' שמה משמע קצת, שק"ש שייכת יותר לדבור מתפלל. ואכ"מ.
(27 אלא שגם באהבה ה' יש „מעשה“ המצוה „שנחשוב ונתבונן במצותיו כו'“ – סהמ"צ להרמב"ם מ"ע ג. וראה לשונו בספר היד ריש פ"ב מהל' יסוה"ת.

(* וראה גבורות השם (למהר"ל מפרג) סוף פס"ב.

באמצעות קיום מצות ספירת העומר בשלימות האפשרית בזמן הזה שהוא זכר למקדש, כולל העיסוק בהלכות ספירת העומר בנגלה ובפנימיות התורה.

מחשים את קיום התפילה הנאמרת מיד לאחר ספירת העומר: „יחזיר לנו עבודת בית

(61) תוס' מגילה כ, ב ד"ה כל הלילה. שו"ע אדה"ו סתפ"ט סי"א.
(62) עבודת סלה שאין לה הפסק (עירובין נד, א) כי זהו ביהמ"ק דכוננו ידיך – נצחי (זהר ח"ג רכא, א).

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויהי שעי' קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד

ולשם כך יש צורך בהכנה „שיפנה את לבו מכל המחשבות ויראה עצמו כאילו הוא עומד לפני השכינה“³⁵, ולאחר מכן תהיה אצלו בשעת התפילה „בקשה ותחינה“, ולולא זאת הרי לא זו בלבד שהגברא אינו יוצא ידי חובת המצוה, אלא שאין כאן „חפצא“, דיבור אינו כלל תפילה³⁶.

ענין זה, שדוקא הידיעה והכוונה יוצרים את „חפצא“ של תפילה³⁷, מתבטא בגלוי בספירת העומר: אדמו"ר הזקן פוסק³⁸ „מותר לספור בכל לשון שמבין אבל אם אינו מבין הלשון שסיפר בו אפילו ספר בלשון הקודש אם אינו מבינו לא יצא, דכיון שאינו יודע המנין אין זו ספירה כלל“³⁹.

מקום .. שזהו עיקר מצות התפלה. „וכ"מ בסי' ס שם. ואכ"מ.
(35) רמב"ם שם פ"ד הט"ז. וראה שו"ע אדה"ו או"ח ר"ס צח.

(36) בחדושי הגר"ח על הרמב"ם, דאם אין לבו פנוי ואינו רואה עצמו שעומד לפני ה' ומתפלל אין זה מעשה תפילה, כרמב"ם הט"ז „כל תפלה שאינה בכוונה אינה תפילה“. עיי"ש. אמנם כוונת הלב (שיפנה את לבו כו' ויראה עצמו כו' עומד לפני השכינה) ה"ז בכלל „ה' דברים (ה)מעכבים את התפילה“ (רמב"ם רפ"ד שם). ולפי המבואר בפנים ג"ז אינו מספיק שייקרא מעשה תפלה, אלא צריך להיות הרגש ד„מתחנן (ומתפלל) בשעת התפלה. וראה שו"ע אדה"ו שם ס"ס קא „שתפלה בלא כוונה אינה כלום“ (ראה ספר חסידים סתקפ"ח, תשעה. ובמג"א שם סק"ה), והמדובר שם בכוונה „שיבין מה שאומר שלכן מוטב שיתפלל בלשון שמבין“. ואולי הלשון „אינה כלום“ היינו שאינו יוצא בה ידי"ח (ראה שו"ע אדה"ו שם ס"ס כ"ב), או שמה שכתב „בלא כוונת הלב שתפלה בלא כוונה אינה כלום“ ה"ז הכוונה הכללית ולא פירוש המלות**. ודוחק. ועצ"ע.
(37) יש לומר עד"ז גם בענין התשובה – ראה לקו"ש [המדרגות] ח"י ע' 210 ואילך.
(38) סתפ"ט סעיף יו"ד.

(39) ואף שגם בק"ש וברכת המזון צריך לומר בלשון שמבין – ראה שו"ע אדה"ו ס"ב שם; סקפ"ה ס"א ורס"ב (וש"ג) – הרי גם ק"ש וברכה"ז בכללות ה"ה חלק או מעין התפילה (כנ"ל הערה 26), ונוסף לזה: א) בק"ש ישנו לימוד מיוחד (סוטה לב, ב – הובא בשו"ע אדה"ו ס"ב שם) שמע בכל לשון שאתה שומע. משא"כ בספירה. ב) בברהמ"ז הביא אדה"ו בסי' קפה ס"א „וי"א שבלה"ק יוצא אדם י"ח אע"פ שאינו מבין הלשון כו' ולכן הנשים כו' יוצאין י"ח

(*) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 269. אבל ראה לקו"ש ח"ד ע' 223.
(**) ולהעיר מאגרות קודש אדמו"ר האמצעי ע' רסו וע' שיא. שערי היחוד ה. א. ואכ"מ.

ד. תפילה וספירת העומר – שינוי ב„גברא“

כיון שמציאות התפילה נוצרת על ידי כוונת האדם ועבודתו, מובן, שבראש ובראשונה חשוב השינוי שחל ב„גברא“ על ידי התפילה והכנתו לה. וגם זוהי נקודה המשותפת לתפילה ולספירת העומר, לא רק ב„חפצא“ של המצוה:

התפילה, שעיקרה היא תפילה העמידה, היא כאשר היהודי עומד⁴² „כעבדא קמיה מריה“⁴³ לפני הקב"ה, „ויראה עצמו כאילו הוא עומד לפני השכינה“, ואז הוא „מתחנן ומתפלל“ – הוא הופך להיות מציאות של „מתפלל“.

כאשר אדם „מפנה את לבו מכל המחשבות...“ ומתחנן ומתפלל לפני הקדוש ברוך הוא, הרי בעצם פעולה זו הוא משתנה ומתעלה ממצבו הקודם, הוא עומד במצב שונה לגמרי⁴⁴, אז חל שינוי וחידוש ב„גברא“.

וגם ענין זה מודגש בספירת העומר, כאשר כל יהודי אומר בפשטות בתפילתו לאחר הספירה של אותו הלילה: „אתה צויתנו... לספור ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאתנו כמו שכתבת בתורתך... כדי שיטהרו נפשות עמך ישראל מזהמתם“.

ה. התפילה וספירת העומר – ההכנה חשובה בפני עצמה

כל הקשר האמור לעיל הוא מצד פעולתו ועבודתו של האדם בתפילה ובספירת העומר.

בשמיעה מהמברך בלה"ק וכן נוהגין. משא"כ בספירה שלא הביא אדה"ז דיעה אחרת בזה. וראה שו"ע אדה"ו סקפ"ה ס"ב. וראה שם ס"ה חילוקים בין בהמ"ז ותפלה.

(40) שו"ע אדה"ז שבעה ע"ה 8 (ועוד), עיי"ש.
(41) ראה שו"ת דברי אברהם ח"א סל"ד.
(42) ואמחז"ל אין עמידה אלא תפלה (ברכות ו, ב).
(43) שבת י, א. שו"ע אדה"ז ס"ס צה.
(44) ראה לקו"ת חקת טו, א. ובכ"מ.

ישנו יחוד נוסף בתפילה לגבי רוב שאר מצוות – בתכליתה של התפילה:

עיקרן של רוב המצוות הוא מעשה המצוה (ובשלימות – יחד עם כוונת המצוה). ובכך הסתיימה המצוה מצד האדם.

אך שונה היא מצות התפילה: מצד אחד עצם מהות התפילה היא „שיהא אדם מתחנן ומתפלל“, „שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובחינה“, שהקדוש־ברוך־הוא ימלא את בקשתו⁴⁵. אין זה דבר אחר מלבד התפילה, אלא זוהי המשמעות של כל מעשה התפילה – בקשה מאת הקב"ה שימלא את הבקשה.

אך יחד עם זאת קיום מצות התפילה אינו תלוי כלל במילוי הבקשה בפועל. האדם מקיים את מצות התפילה בשלימות בעצם תחנוניו ותפילתו⁴⁶.

ובדומה לכך לגבי ספירת העומר: ספירת העומר היא מצוה שמהווה הכנה לחג השבועות, למתן תורה, כדלעיל בסעיף א', ובמיוחד לפי ביאור ה„זהר“⁴⁷ שהספירה במשך שבועת השבועות דומה לספירת שבעה נקיים – שעל ידי כך מטהרים יהודים את עצמם לקראת כניסתם לחופה במתן תורה בחג השבועות.

אך יחד עם זאת נעשית הספירה מצוה, ובברכה (והמשכה), בפני עצמה, שההשתוקקות וההכנה עצמה היא ענין חשוב כשלעצמו – טהרת ישראל מוזהמתם. בכך מודגשת חשיבותה של עבודת האדם כשלעצמה.

ו. ההבדל בין סידור האריז"ל לסידור אדמו"ר הזקן

לפי זה ניתן להסביר את ההבדל שבין סידור האריז"ל לבין סידורו של אדמו"ר הזקן, למרות שסידורו של אדמו"ר הזקן מכווין לפי נוסח האריז"ל, הבדל המודגש מיד בהתחלותיהן של

הסידורים:

סידור האריז"ל⁴⁸ מתחיל ב„כללות תיקון ועלויות העולמות“. סידורו של אדמו"ר הזקן מתחיל ב„מודעת זאת מעלת קימת חצות לילה... על כן יתאמץ לקום בחצות איוה לילה שיוכל ולהיות מכלל עבדי ה'...“.

ההסבר לכך הוא:

לפי פנימיות הענינים המובאת בסידור האריז"ל, המיועד ליחידי סגולה המכוונים כוונות ויחודים, הרי התפילה אינה כוללת רק את עבודת ועליית האדם, אלא גם, ובעיקר, את מטרת התפילה ותחילתה – תיקון ועליית העולמות, שזהו מקור ה„משכחות“ הנמשכות למטה בענינים רוחניים וגשמיים: רופא חולים ומברך השנים וכדומה.

ולפיכך אין מופיעה ספירת העומר, המדגישה את עבודת האדם, בסיום הסידור, כחותם ותכלית, אלא היא מופיעה לפני כן – ולאחריה מופיעות התפילות והכוונות של שלש רגלים וכו' ראש השנה ויום הכפורים וכו' ועד לשמיני עצרת ושמתת תורה, שמהותם היא השלימות ב„המשכחות“ הנמשכות למטה.

ואילו בסידורו של אדמו"ר הזקן, שנכתב באופן השווה לכל נפש, כאשר הסודות והכוונות אינם בגלוי, כדלעיל, נקבע הסדר באופן שבענין התפילה מודגשת יותר עבודתו של האדם, כפי שנתבאר לעיל בהרחבה, שהן ה„חפצא“ של התפילה והן עליית האדם – ה„גברא“ – תלויים בעבודת האדם.

ומסיבה זו הוא מקדים ומגדיר מיד בהתחלה המעלה של הקימה בחצות, שבכך נכללים בעבדי ה'. ולפיכך גם אין הסידור מסתיים בתפילות וכדומה הקשורות לקדושת החג, אלא בספירת העומר, שהיא כל כולה פעולת ועבודת האדם בכל הענינים הנ"ל.

ז. חשיבותה של עבודת כל יחיד

עולמים לחשוב, שעבודתו של היחיד בישראל, ובמיוחד עבודה של „ספירת הימים“ בלבד אינה מסוגלת להשפיע על העולם (תיקון

(48) ר"ש מרקשוב.

העולמות), אך ספירת העומר מדגישה שבכך רואים את השפעתה של העבודה יותר מאשר בכל עבודה אחרת:

קביעת יום טוב בכלל תלויה בבני ישראל – „דקדשינהו לזמניהו“⁴⁹, אך דוקא באמצעות קידוש החדש של בית דין. קידוש החדש של בית דין (כלל⁵⁰), ותפילותיהם של ישראל במשך הרגלים הן תוצאה, ומוסיפות בקדושת יום טוב. ובדומה לכך בשבת, שהיא „מקדשי וקיימי“⁵¹ ישנה תוספת על ידי „לקדשו“, קידוש ותפילות בני ישראל.

אך בספירת העומר רואים, שבאמצעות הספירה של כל יחיד בפני עצמו, שלא באמצעות בית דין, נקבע חג השבועות⁵². הוא אינו תלוי בקביעות של ראש חודש, כי „עצרת – פעמים חמשה, פעמים ששה, פעמים שבעה“⁵³, אלא הוא תמיד ביום החמישים לעומר, כאמור לעיל.

עד אשר במספר פריטים (כגון, לגבי יום טוב שני של גלויות), חג השבועות חמור יותר ממועדים אחרים, כי אין הוא נקבע משום ספק, כמועדים אחרים, אלא יש בו כח של ודאי⁵⁴.

ח. התפילה – יצירת שינוי בנבראים

בכך מודגשת מעלת עבודת האדם בתפילה בכלל:

התפילה איננה רק כדי „להמשיך“ למטה בעולם את מה שכבר קיים למעלה בשרש ובמקור, אלא החידוש שבתפילה הוא: „יהי רצון“, יצירת⁵⁵ רצון חדש, כביכול⁵⁶, שאיננו

(49) ברכות מט, א.

(50) כמו שלמדן מאלה מועדי ה' גו' אשר תקראו אותם (פרשתנו כג, ד) אתם אפילו שוגגים אתם אפילו מזידים אתם אפילו מוטעין (ר"ה כה, א).

(51) ביצה יז, א.

(52) כנ"ל הערה 9.

(53) ר"ה ו, ב. שו"ע אדה"ז הנ"ל הערה 9.

(54) ראה שו"ת חת"ס אור"ח סו"ס קמה. וראה לקו"ש [המורגס] ח"ד ע' 11.

(55) בלשון חז"ל: עושין רצונו של מקום (כחפ"י שעושין וממשיכים רצון חדש (ראה לקו"ת פרשתנו לב, ד. שלח מג, א. בלק סח, א. ברכה צט, ג. ובכ"מ); וכמחז"ל צדיק גוזר והקב"ה מקיים (ראה תענית כג, א. זח"ב טו, א. שבת נט, ב. וראה מפרש המשנה (רע"ב וכו') אבות פ"ב מ"ד. ב"מ

קיים בשורש ובמקור, וזה מגיע לעולם למטה ומשנה את הנבראים, „מכמות שהם, שיתרפא החולה וירד הגשם משמים לארץ וילדה ויצמחה“. ואילו בתורה ובמצוות בכלל אין שינוי בקלף של התפילין „על ידי הנחתם בראש...“, כמבואר בתניא⁵⁷.

ט. פנימיות ענין התפילה

באופן שבו מבואר ענין התפילה על ידי אדמו"ר הזקן עצמו בפנימיות הענינים יובן טוב יותר הקשר שבין התפילה לבין ספירת העומר, ובהתאם לאמור לעיל:

ב„לקוטי תורה“⁵⁸ מסביר אדמו"ר הזקן, שהתפילה אינה נכללת במנין תרי"ג המצוות, משום שהתפילה היא הכוונה של כל התורה והמצוות „והוא העמוד המקיים כל התרי"ג מצוות דוגמת חוט השדרה“.

עיקר ענין התפילה הוא שאור אין סוף ברוך הוא הנעלה מהשתלשלות אליו ולא למדותיו⁵⁹ „יומשך“ למטה, בסדר השתלשלות. והברכות של תפילת שמונה עשרה הן ה„כלים“ להמשכה למטה שיקיימו הענינים של רופא חולים ומברך השנים וכו'.

ויש לומר שענין זה מודגש במיוחד בספירת העומר, כפי שאומר כל יחיד ב„רבונו של עולם“ מיד לאחר ספירת העומר: „ועל ידי זה יושפע שפע רב בכל העולמות“ – בדומה להמשכה כללית של אור אין סוף בכל העולמות על ידי התפילה, (וכן, בוא"ז החיבור) „ולתקן את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו מכל סיג ופגם“ – ההמשכה הכללית של שפע רב יורדת לפרטים, לכלים, לשנות את הנבראים וכדומה, כאמרו לפני כן בענין התפילה.

ועל ידי העיסוק בהלכות ספירת העומר והדיבור בעניניה,

פה, א. ועוד. ס' הליקוטים (מהצ"צ) מע' צדיק. (וש"ו). (56) כידוע החילוק בין ברכה לתפלה (לקו"ת ראה יט, א. ובכ"מ) וראה לקו"ת חקת שם. ועוד.

(57) קו"א (קנה, א) וראה לקו"ת בלק ע, ד ואילך. (58) שם. וראה אה"ת שם ד"ה לא הביט און (ע' תתקצד ואילך. ס"ע תתקצו). ועוד.

(59) ספרי הובא ונתבאר בפרדס של"ב פ"ב. סידור שער הק"ש ד"ה איתא בספרי (פה, ב ואילך). ועוד.